

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: oponenta práce

Autorka práce: Bc. Barbora Nedbalová

Název práce: Komparace systému řešení domácího násilí na ženách v České republice a v Norském království

Autor posudku: PhDr. Marie Jelínková, PhD.

Téma práce je vybráno pěkně. Domácí násilí je obrovský společenský problém a jistě je třeba hledat řešení, jak ho v české společnosti řešit a preventovat. Slibný je i výběr Norska jakožto země pro srovnání, i třeba jen kvůli tomu, že Norsko téma domácího násilí intenzivně otevřelo již před delší dobou a může být tak inspirativní se podívat jakou cestou a s jakými výsledky se vydalo. Tím ovšem pozitivní výčet toho, co práce přináší, končí.

Práce totiž, použijeme-li obrazné přirovnání, porovnává hrušky s jablky, jak už to tak při porovnávání různých systémů bývá (ostatně někdy nelze jinak), ale přistupuje k tomu tak, jako by porovnávala jablka s jablky, výsledek tedy může být těžko moc dobrý. Ale budiž, pokud by se práce dopustila pouze tohoto omylu, byl by to problém, ale mohla by ho alespoň trochu korigovat poctivou analýzu v obou zemích a hlubokou práci s odbornými zdroji. Práce ale zůstala často na povrchu a vyznačuje se velmi omezeným kritickým postojem ke zkoumaným datům i k předkládaným informacím.

Věcný přínos práce je tak opravdu malý, práce se tváří jako komparace, ale nepřináší nic nového. Vyhledáme-li si existující doporučení pro ČR k tématu domácího násilí, vyjede několik nedávných šetření a jejich doporučení, které obsahují nejen část doporučení uváděných v této práci (např. potřeba statistik), ale v dalších doporučeních jdou daleko hlouběji a dál. Navíc bylo téma v ČR otevřeno nedávno i směrem k politikům a veřejnosti, příkladem budiž konference „Ochrana obětí domácího násilí má mezery“ v Senátu (datum konání: 29.03.2022). Práce s těmito výsledky a vzniklými doporučeními (a jedná se o zdroje klíčové) nepracuje. Případný argument, že závěry vychází ze srovnání s Norskem, se pak vzhledem k velké povrchovosti práce, nejeví jako moc validní. Často ani není srovnáváno, jak by grafika napovídala, totéž. Navíc například v souvislosti s Norskem autorka zmiňuje vliv antidiskriminačního zákona a spojuje ho (správně) s nutností nediskriminovat na základě pohlaví, u ČR tento zákon ale vůbec nezmiňuje.

Ilustrací toho, co je s prací v nepořádku, je například sekce „Vnímání domácího násilí pohledem veřejnosti“, a skutečnost, jak je pojatá v informacích k české a v informacích k norské realitě. K norské realitě na straně 52 uvádí: „Obecně panuje kulturní shoda, že násilí v rodině je špatné. V Norsku byly tělesné tresty vůči dětem prohlášeny za trestný čin v 80 letech 20. století 1982 a tradičně je zde kultura nakloněna rovnosti pohlaví a nenásilí.“ Tedy jakési obecné tvrzení, ale potřebná fakta a data se ani dále nedozvíme. Ve stejné sekci na příkladu ČR pak autorka uvádí, jak se veřejnost dívá na domácí násilí dle různých výzkumů. V komparaci tak proti sobě staví „obecný dojem“ na straně Norska a datové zdroje na straně ČR. Co si z toho vybrat? Rozumím tomu, že najít informace v norštině není lehké, ale za cca 15 vteřin s pomocí google translatoru jsem našla volně dostupnou studii z roku 2020, která norská čísla a statistiky zřejmě velmi dobře shrnuje: <https://press.nordicopenaccess.no/index.php/noasp/catalog/view/99/478/3667> Pokud by práce používala podobné zdroje (a nejen tyto i odborné články v angličtině), stále by práce více na pojmech a méně na dojmech.

Stanovení výzkumných otázek je pak v pořádku, v nepořádku je spíš celková perspektiva práce a přístup k výzkumu, který se pak odráží i do velmi limitovaného přínosu zodpovězení daných otázek.

Strukturace práce je vyhovující. Práce je strukturována přehledně a srozumitelně.

Hůře je na tom tato práce s věcností a přesvědčivostí argumentace. Tu a tam je v práci uveden nějaký fakt, např. „Téměř 5 miliard Kč je vydáno ve zdravotnictví na náklady spojené s léčbou zranění způsobeným domácím násilím (Úřad vlády České republiky, 2021)“ (s. 30), ale není jasné, za jaké období. Jindy autorka uvede, že „Tři čtvrtiny pachatelů, kteří se dopustili trestného činu týrání osoby žijící ve společném bydlení, odejde pouze s podmíněným trestem (Bez trestu, 2022)“ (s. 32), víc k tomu neuvede. Je to špatně? Znamená to, že netrestáme „dost“? A nejen to, co a o čem tento údaj vypovídá? Jdeme-li hlouběji, zjistíme, že tento údaj spíš vypovídá o tom, jako v ČR trestáme. V ČR totiž u většiny ukládaných trestů převládají podmíněčné tresty (výjimkou jsou např. vraždy), tato statistika je velmi přehledně zpracovaná na: <https://jaktrestame.cz/>. Tedy je v pořádku tyto údaje v práci uvádět, ale potřebné je uvést je do kontextu a porozumět tomu, co říkají. A pokud by šla autorka v tomto ohledu ještě hlouběji (což je dle mého nutná podmínka akademické práce), bylo by potřeba se zabývat i přístupem k obětem a pachatelům, neboť sebelepší litera zákona nemůže vykompenzovat ne-sensitivitu jednání, se kterou se oběti v ČR velmi často ze strany příslušných orgánů setkávají.

Závažnější je ovšem i občasná téměř dezinterpretace údajů. Na str. 36 práce uvádí: „Z mezinárodních dat vyplývá, že v České republice zažilo jistou formu domácího násilí 32 % žen.“ Dále uvedený odkaz na dokument Úřadu vlády ČR z roku 2022 jsem pečlivě přečetla a podobný údaj jsem nikde nenašla, pouze v poznámce pod čarou č. 3 stojí: *Dle reprezentativního mezinárodního srovnávacího výzkumu Agentury EU pro základní práva se v ČR se obětí fyzického či sexuálního násilí stane 32 % žen. Např. na Policii ČR se však obrátí pouze 8 % z nich. Blíže viz: <https://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/data-and-maps/survey-data-explorer-violence-against-women-survey>.* Pokud autorka vychází z tohoto zdroje, tak jednak není možné interpretovat tak, že se jedná o

„domácí násilí“ a stejně tak i citace měla znít jinak. V originále se FRA (agentura, jež realizovala výzkum) ptá, zda dotyčná osoba zažila „Physical violence by a partner or a non-partner since the age of 15*“. Z toho tedy opravdu nelze vyvozovat údaje o domácím násilí.

Co se týče aplikace teoretických východisek, zaujal mě použitý koncept „women-friendly“ státu. Autorka ho však přibližuje velmi spoře, abych se o něm něco dozvěděla, musela jsem jít do uvedených a dalších zdrojů. Koncept je zajímavý a stojí do velké míry na tom, aby „stát nevnucoval ženám těžší volby než mužům“, což autorka ani neuvádí. Apriorně však vychází z toho, že skandinávskému sociálnímu státu jde primárně o „rovnost“, ale českému ne. Do jaké míry je potom porovnáván přístup k domácímu násilí výsledkem odlišné ideologie a do jaké míry přijatých opatření? Vždyť jedno od druhého nelze oddělit, to se však od autorky nedozvídáme.

U metodologie autorka uvádí, že postupovala formou kvalitativního výzkumu, přestože tuto formu výzkumu rovněž použila, nejedná se o práci, která by spadla do ranku „kvalitativní“. Autorka v zásadě používá smíšený přístup i komparativní výzkum, přiklonění se pouze k té kvalitativní stránce je zavádějící.

Využití literatury je omezené, nutno ale uznat, že autorka používá statistická data i odbornou literaturu. Jeden z hlavních problémů práce spočívá v tom, že autorka pominula udělat přehled stavu poznání, pokud by ho poctivě udělal, kladla by si pravděpodobně jiné otázky a mnoha nepřesností se vyvarovala.

Grafická úprava práce je v pořádku a je pěkná, autorka rovněž poměrně dobře cituje. Nicméně třeba na třech místech odkazuje na klíčový zdroj teorie konkrétně: (Borchorst, Siim, 2002), ovšem v bibliografii tento zdroj nemá. A chyb je více. Autorka třeba odkazuje (s. 41) na film Zuřivec z roku 2022, sama ho ovšem již několik let při přednáškách o domácím násilí používám, datuje se ovšem do roku 2009.

Celkově se jedná o práci, která je na hraně obhajitelnosti.

Prohlašuji, že jsem se seznámil/a s výsledkem kontroly originality textu závěrečné práce v systému: [] Theses [X] Turnitin [] Ouriginal (Urkund) Komentář k výsledku kontroly: Bez výhrad

Z výše uvedených důvodů doporučuji práci přijmout k obhajobě

a hodnotit ji známkou „E“.

Datum: 18.1.2022

Podpis: